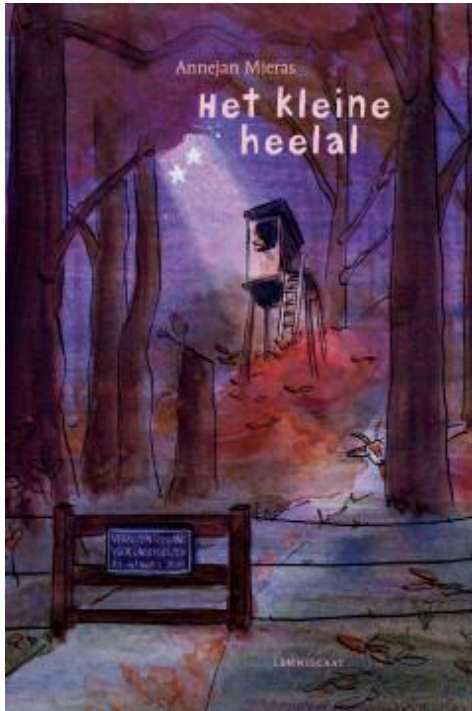

Lessuggestie

ISBN: 9789047713005

Prijs: € 14,99

Het kleine heelal

Annejan Mieras

Vakken en lesonderdelen:

Nederlands/taal, kunst, wereldoriëntatie, aardrijkskunde, filosofie, handenarbeid

Over het boek

Raaf heeft vette pech. Ze is geschorst op school, haar vader staat ergens vast in het buitenland en tot overmaat van ramp is er een lekkage in hun appartement. Met haar moeder gaat ze daarom tijdelijk in een oude caravan op camping 'Het kleine heelal' wonen.

In de herfst is er niet veel te beleven – zeker niet als haar moeder gewoon moet werken en haar beste vriendin Miracle op school zit, zonder haar. Toch heeft Raaf geen kans om zich te vervelen. Want wat doet Nicolaas, de zoon van de campingbaas, in het mysterieuze bos achter de caravans? En waarom doet haar moeder zo geheimzinnig over haar vader, die maar niet te bereiken is?

Meer informatie op: www.lemniscaat.nl

Over de auteur

Annejan Mieras studeerde bouwkunde aan de TU Delft waar ze afstudeerde op het ontwerp van een basisschool. Dat was misschien al een teken: na vijftien jaar architectuur stapte ze over naar het onderwijs. Al ruim tien jaar is ze inmiddels leerkracht aan een vrije school.

Thema's: geheimen, vriendschap, sterren en planeten, eenzaamheid, bos, ouder in de gevangenis, school

Lessuggesties

Doelgroep:	<i>Het kleine heelal</i> is geschikt voor kinderen vanaf 9 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf groep 5 van het basisonderwijs. Het boek is geschikt om voor te lezen vanaf 8 jaar.
Tijdsinvestering:	Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
Uitvoering:	Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

Toon het boek aan uw leerlingen. Waar denken ze dat het boek over zal gaan? Waarom? Is het een vrolijk boek of staat er een verdrietig verhaal in? Lees de achterflaptekst voor. Hoe denken uw leerlingen nu over de hoofdpersoon? Zal zij zich blij voelen? Vrij omdat ze niet naar school hoeft? Verdrietig, boos? Leg eventueel het begrip schorsing uit. Voer een gesprek over emoties, eventueel kunt u hierbij het werkblad gebruiken met alle gezichtjes. Welk gezichtje past het best bij Raaf? Zijn er verschillende emoties mogelijk?

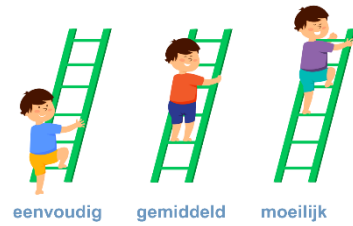
Laat ook nadenken over de oplossing voor de situatie, zonder het eind van het boek te verraden. Hoe denken uw leerlingen dat een schorsing moet eindigen?

Bied nu *Het kleine heelal* aan uw leerlingen aan.

Uitvoering

Maak een selectie uit de onderstaande lessuggesties en leid deze in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de opdrachten wordt aangegeven met de volgende symbolen:

Boekmenu

Kies een opdracht van het Boekmenu uit de bijlagen en maak deze bij *Het kleine heelal*.

Tip

Overleg eventueel eerst met je juf of meester over je keuze.

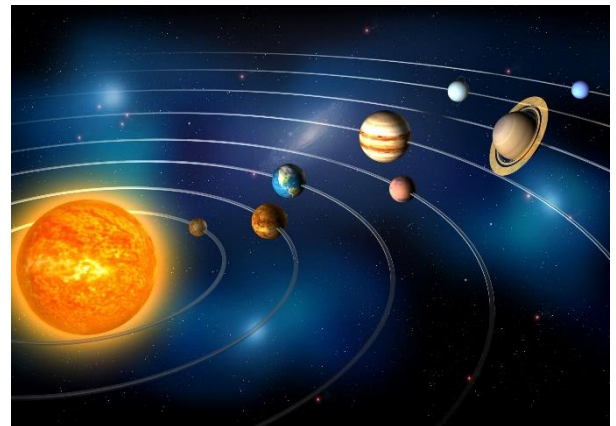
Het zonnestelsel

Het zonnestelsel bestaat uit onze zon en de planeten die daaraan zijn verbonden door middel van de zwaartekracht.

Hiernaast zie je er een plaatje van.

Opdracht

Maak de opdracht over het zonnestelsel dat je in de bijlagen vindt.

Het zonnestelsel maken

Opdracht

Maak het zonnestelsel na als versiering voor je kamer of je schoollokaal. Gebruik hiervoor piepschuimbollen en andere materialen. [Hier](#) zie je hoe de uitvoering in zijn werk gaat.

Wat-kan-er-beter-schrift

Raaf krijgt van mevrouw Knol een schrift. Daarin moet ze tijdens haar schorsing schrijven wat er beter kan.

Dingen kunnen bijna altijd beter, ook als je niet op je kop hebt gehad.

Opdracht

Maak je eigen wat-kan-er-beter-schrift. Schrijf daarin een week lang elk dagdeel wat er in jouw leven is gebeurd en wat er beter zou kunnen. Komen er leuke dingen uit?

Emoties

Raaf voelt zich alleen in de caravan en in de war. Wat is er nou precies gebeurd in haar leven? En waar is haar pap?

Opdracht 1

Print het werkblad uit de bijlagen waarop je cartoon-gezichtjes ziet met de kleine witte vakjes ernaast. Kun je zien welke emotie elk gezichtje uitdrukt?

Zoek nu minstens drie emoties uit die je herkent bij het verhaal van Raaf. Je kunt er voor kiezen om alleen naar de emoties van Raaf te zoeken, Je kunt er ook voor kiezen om de emoties van Nicolaas te onderzoeken. Als je het echt moeilijk wilt hebben, zoek dan naar de emoties van mam, pap, Miracle of de juffen op school. Zet op een vel papier de naam van de persoon op wie jij je richt en plak of teken ernaast de gezichtjes die je hebt gekozen.

Let op

Je moet wel kunnen uitleggen waarom je de emoties hebt gekozen of waarin je ze herkent in het verhaal.

Opdracht 2

Print de cartoon-gezichtjes en het werkblad waarboven staat: 'Welke emoties herken je bij de hoofdpersoon van het boek?'

Voer nu de opdrachten uit zoals ze op het werkblad staan aangegeven.

Voor de docent

U kunt er ook voor kiezen het eerste vel met cartoon-gezichtjes te gebruiken om de emoties van uw leerlingen bespreekbaar te maken. Neem bijvoorbeeld een leerling apart en laat hem/haar de gezichtjes kiezen die bij hem/haar passen. Op grond hiervan kunt u het gesprek aangaan.

Schildpadden

Zoef is de schildpad van Raaf. Wat weet jij van schildpadden?

Opdracht

Ga op onderzoek uit naar

- Wat zijn schildpadden voor dieren?
- Hoe groot kunnen ze worden?

- Waar leven ze in het wild?
- Wat eten ze?
- Hoe leven ze?
- Hoe krijgen ze jongen?
En wat je verder nog tegenkomt.

Maak met alle verzamelde kennis een *Leporello*. Hoe je dat precies doet, lees je [hier](#).

Picasso / Van Gogh

Pap heeft een schilderij hangen boven zijn werkbank in de Tomatenstraat. Er staat een palmboom op bij een vervallen huis met een tuin vol gele driehoeken. Op de zee erachter dobbert een zeilboot met drie mensen erop. Het is een schilderij van de beroemde schilder Picasso. Achterin het boek staat dat Picasso het schilderij maakte met olieverf maar het had best met krijt gekund.

Opdracht 1

Maak een schilderij in de stijl van Picasso. [Hier](#) kun je zien hoe je dat aanpakt. Je mag je werk met krijt maken maar ander schilder- of tekenmateriaal is ook goed.

Opdracht 2

In de bijlagen vind je een schilderopdracht die te maken heeft met sterren. Het oorspronkelijke werk is gemaakt door de wereldberoemde Vincent van Gogh, misschien heb je wel eens van hem gehoord. In de opdracht staat een link naar een filmpje dat je uitlegt hoe het schilderij is gemaakt. Kijk het filmpje helemaal af, verzamel dan de materialen en schilder het werk zo goed mogelijk na.

Opdrachten over ruimtevaart en sterrenkunde

Voor de docent

Op de volgende site van [wetenschapsmuseum Nemo](#) vindt u verschillende lessen over ruimtevaart en sterrenkunde. Deze kunt u wellicht gebruiken in uw lessen naar aanleiding van *Het kleine heelal*. Op de volgende [site](#) van het Eise Eisinga-planetarium vindt u ook diverse bruikbare lessuggesties.

Een boom krijten op het schoolplein

Raaf tekent met krijt een boom op de achterkant van een poster. Dat ga jij ook doen. Maar niet op de achterkant van een poster en niet alleen.

Opdracht

Vorm een groepje van ongeveer vier kinderen. Ga samen met stoepkrijt het schoolplein op. Teken een boom in zomertooi, dus met veel boomblaadjes. Maak de boom ongeveer twee meter hoog en spreek goed af hoe hij eruit moet komen te zien. Zitten er in de boom ook vogelnestjes? Teken die ook. Zet tot slot jullie namen onder het meesterwerk.

Blijf je dezelfde als alles om je heen verandert?

In hoofdstuk 7 vraagt Raaf zich af: 'Blijf je dezelfde als alles om je heen verandert?'

Opdracht

Vraag een vel schrijfpapier aan je juf of meester. Schrijf bovenaan het papier: 'Blijf je dezelfde als alles om je heen verandert?'

Denk na over de vraag die Raaf zichzelf stelt. Wat denk jij? Probeer je een situatie voor te stellen waarin belangrijke dingen in je leven veranderen of veranderd zijn. Hoe is of hoe was dat?

Schrijf op het vel papier eerst welke gebeurtenis je je hebt voorgesteld. Daaronder vermeld je wat jouw conclusie is. Blijf je dezelfde? Verander je? Hoe dan? En waarom?

Afronding

U kunt het project rond *Het kleine heelal* afronden door uw leerlingen hun werk te laten presenteren aan elkaar of aan ouders, familie en/of vrienden. Hebben uw leerlingen het zonnestelsel nagebouwd? Hang deze prominent in het klaslokaal.

Als u in de gelegenheid bent, is het een aanrader om het planetarium van Eise Eisinga te bezoeken in Franeker. Mocht dat u niet lukken, toon dan beelden van zijn sterrenhemel, in deze aflevering van [Schooltv](#) bijvoorbeeld.

Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-) permanente plek voor het werk van de leerlingen wordt ingeruimd.

1

Maak een
boekverslag

9
Ga op zoek naar
een muziekstuk of
een gedicht dat
bij het verhaal
past

9

8

Schrijf een
verzonden
interview met
een
verhaalfiguur

2
Tekenen
de
hoofdpersoon

7
Maak een
gerecht
dat bij het
boek past

7

3
Maak een
stripverhaal
van een stuk
van het
verhaal

3

4
Bedenk een
nieuw slot
voor het
verhaal

4

5
Maak een collage
van plaatjes en
teksten die bij
het boek passen

5

6
Schrijf een
brief
aan de schrijver
en stuur hem
echt op

6

Boekmenu

Het boekmenu

1

Een sjabloon voor een boekverslag vind je op www.lesmaker.be

2

Gebruik zoveel mogelijk gegevens over het uiterlijk van de persoon uit het boek dat je hebt gelezen.

3

Gebruik minstens vier en maximaal acht vakjes voor je stripverhaal.

4

Zou het verhaal ook anders kunnen aflopen dan het doet? Bedenk een ander slot en schrijf die op in maximaal anderhalf kantje.

5

Gebruik tijdschriften en kranten om plaatjes, teksten en letters op te zoeken en uit te knippen. Maak daar je plakwerk mee. Zorg ervoor dat je kunt uitleggen waarom je je materialen vindt passen bij het boek dat je hebt gelezen.

6

Welke vragen of opmerkingen heb je voor de schrijver? Schrijf die op.

7

Wat voor soort gerecht of hapje past bij het verhaal dat je hebt gelezen? Zoetigheid of een stampot? Maak het gerecht en leg uit waarom je het hebt gekozen.

Tip: vraag hulp van een volwassene.

8

Bedenk vragen die je een verhaalfiguur zou willen stellen en schrijf die op. Geef zelf de antwoorden maar verplaats je daarbij in de verhaalfiguur van je keuze.

9

Kies een muziekstuk of gedicht en leg uit waarom je het hebt gekozen bij je boek.

Het zonnestelsel

Het zonnestelsel bestaat uit de zon en negen planeten die eromheen draaien. De eerste vier zijn vrij klein en bestaan vooral uit rotsen. De volgende vier zijn een stuk groter en de negende planeet is een heel kleintje. Daarom wordt de negende ook wel een dwergplaneet genoemd.

Tussen de planeten bevinden zich trouwens ook gordels van kleinere en wat grotere rotsdelen. Dat zijn stukjes van de planeten die ooit losgeraakt zijn.

De volgorde van de planeten, vanaf de zon, is: Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus, Neptunus en Pluto

Ons zonnestelsel maakt deel uit van een sterrenstelsel. Dat sterrenstelsel heeft de naam Melkweg.

De planeten rond de zon

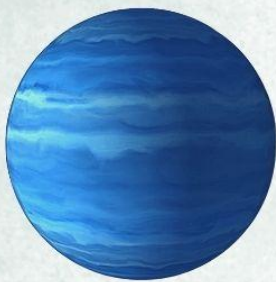
Mars

Saturnus

Venus

Neptunus

Mercurius

Pluto

Jupiter

Aarde

Uranus

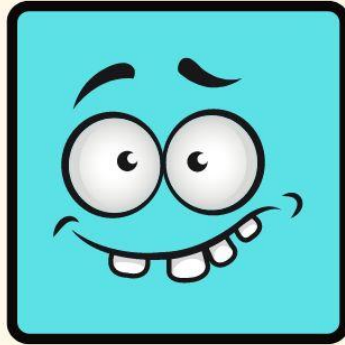
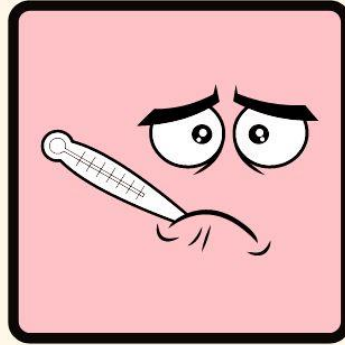
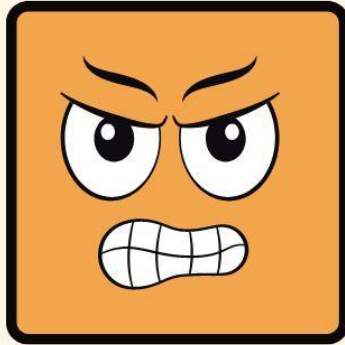
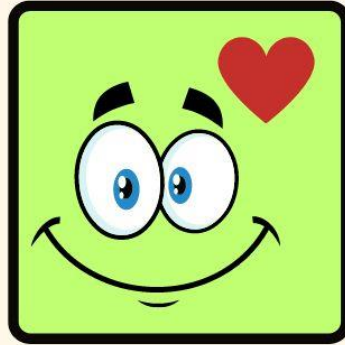
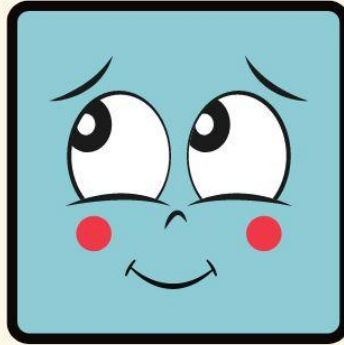
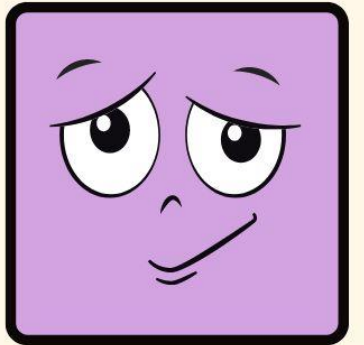
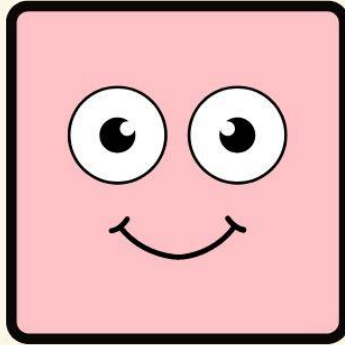
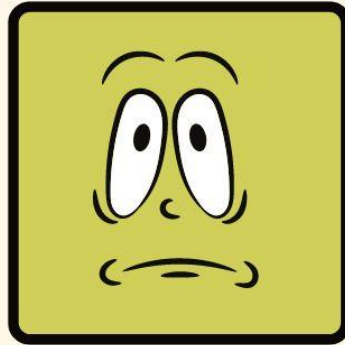
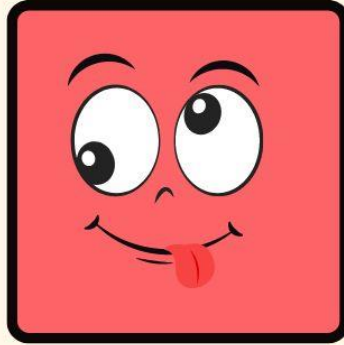
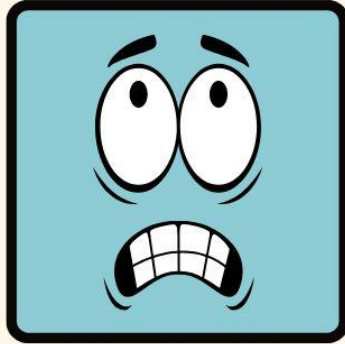
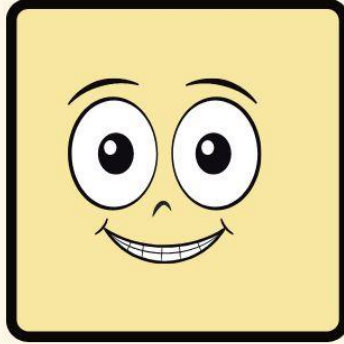
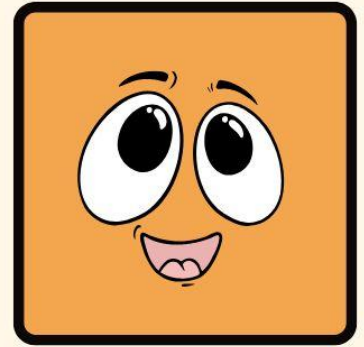
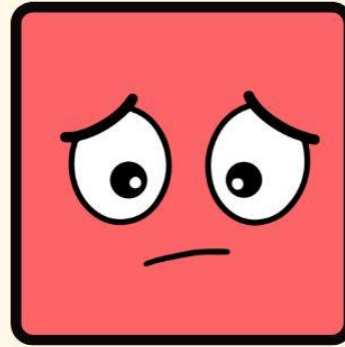
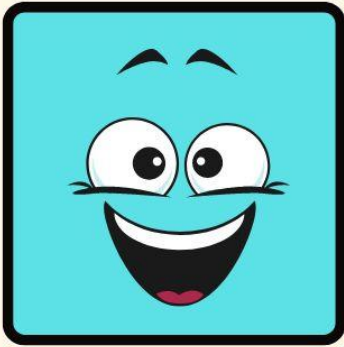
Opdracht

Knip de planeten uit en plak ze in de juiste volgorde vanaf de zon, op een breed vel papier. Knip dan alle kaartjes uit het volgende blad en plak de juiste uitspraak onder de juiste planeet.

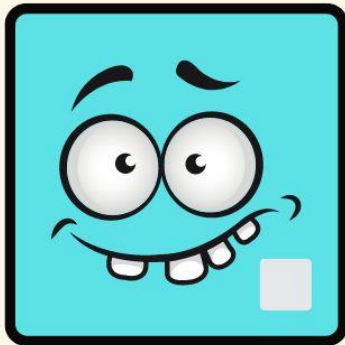
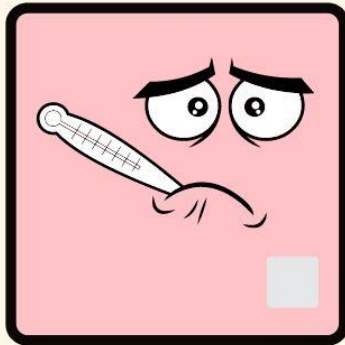
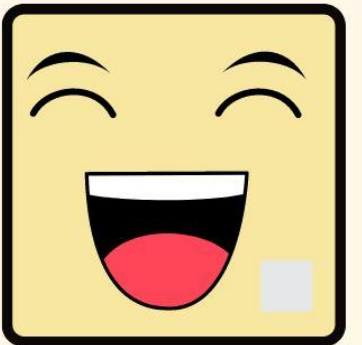
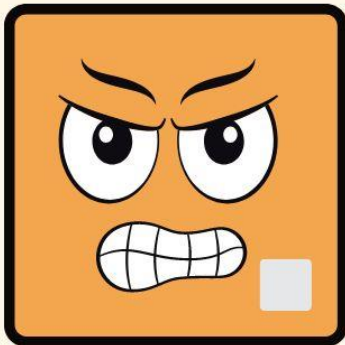
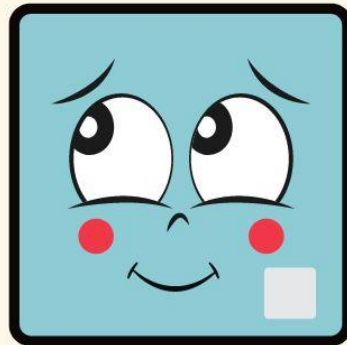
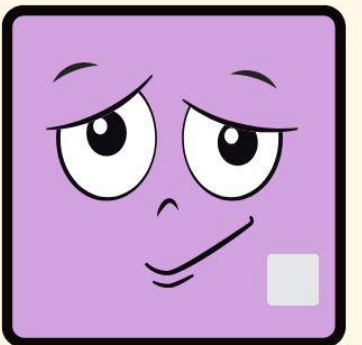
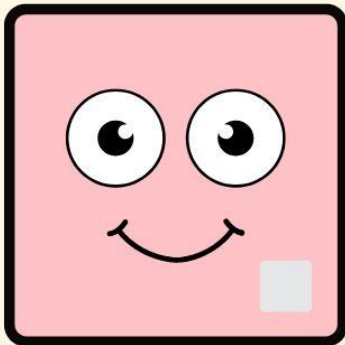
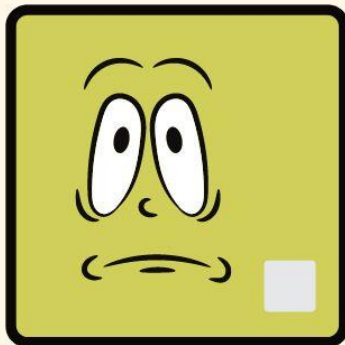
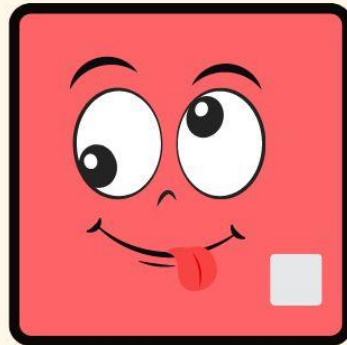
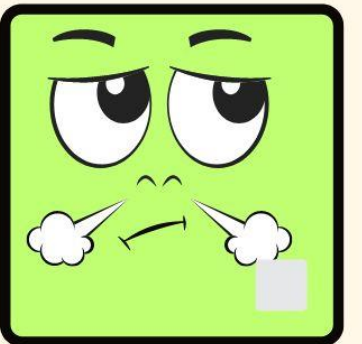
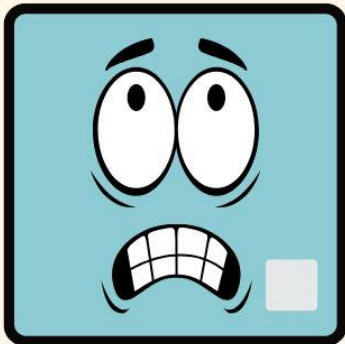
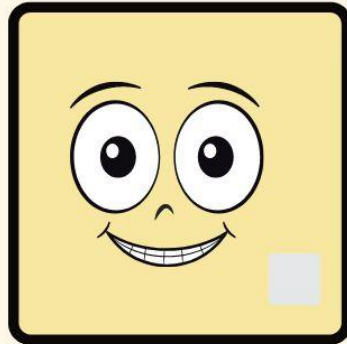
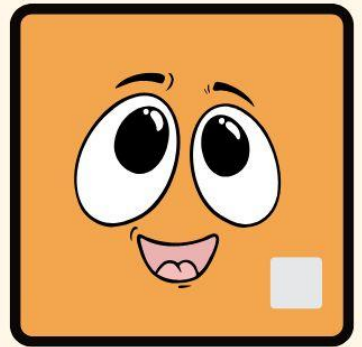
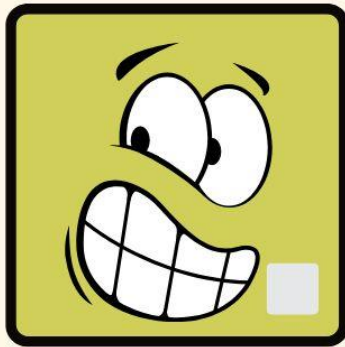
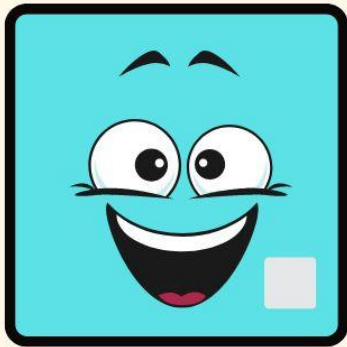
Kun je alle antwoorden vinden?

De eerste planeet na de zon	Op deze planeet bestaat leven	Deze planeet heeft geen maan
Deze planeet wordt ook wel de rode planeet genoemd	Deze planeet is vernoemd naar de godin van de liefde	De vierde planeet na de zon
Deze planeet is vernoemd naar de god van de oorlog	De zevende planeet na de zon	Dit is de heetste planeet
De zesde planeet na de zon	Dit wordt ook wel een dwergplaneet genoemd	Deze planeet is vernoemd naar de god van de hemel
Deze planeet is vernoemd naar de god van de landbouw	Deze planeet is vernoemd naar de god van de handel	De tweede planeet na de zon
Deze planeet is vernoemd naar de god van de zee	De negende planeet na de zon	Deze planeet is vernoemd naar de Romeinse hoofdgod
De derde planeet na de zon	Op deze planeet is, gek genoeg, nergens water	De grootste planeet van ons zonnestelsel
Deze planeet lijkt op zijn kant te liggen	De vijfde planeet na de zon	Deze planeet heeft de meeste manen
Deze planeet is vernoemd naar de god van de onderwereld	Deze planeet wordt ook wel Gaia genoemd	De achtste planeet na de zon

WELK GEZICHT PAST HET BEST BIJ JOUW GEVOEL?

WELKE EMOTIES HERKEN JE BIJ DE HOOFDPERSOON VAN HET BOEK?

HOE VOELT DE HOOFDPERSOON ZICH?

Titel van mijn boek:

De hoofdpersoon is:

Korte inhoud van het verhaal:

**Plak of teken na
De volgende drie gezichten passen het best bij zijn of haar gevoel:**

**Beschrijf
Het boek gaf mijzelf het volgende gevoel:**

De Sterrennacht

Vincent van Gogh

Vincent van Gogh heeft veel schilderijen gemaakt maar één van de mooiste is zeker De Sterrennacht. Hij gebruikte in dit werk een techniek waarbij hij met zijn penseel allemaal streepjes trok. Als je van dichtbij kijkt, zie je die streepjes duidelijk maar als je afstand neemt lijkt het alsof het beeld door al die lijnen in beweging is.

Opdracht

Op dit filmpje (<http://bit.ly/42pgeHf>) zie je hoe De Sterrennacht misschien door Van Gogh werd geschilderd. Kijk het filmpje eerst helemaal af en verzamel dan materialen om je eigen sterrennacht te gaan schilderen.

Let op: het filmpje is in het Engels.

MIJN BOEKVERSLAG

NAAM:

DATUM:

lesmaker

Ik las:

De schrijver is:

Het boek gaat over:

Het leukst vond ik:

Minder leuk vond ik:

Ik geef het boek het cijfer:

omdat:

Tekening: